

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

Beslisnota bij TK-brief Update uitvoering motie #1165 (Ergin)

Aanleiding

Het ministerie van OCW is per motie Ergin (Denk, motie #1165, zie bijlage) gevraagd een eerdere inventarisatie en toetsing van afkomstgerelateerde gegevens, uitgevoerd in 2021/2022 (toen motie #21 genoemd), te herhalen omdat de Audit Dienst Rijk (ADR) een viertal aandachtspunten heeft geformuleerd over de wijze waarop het onderzoek toen is uitgevoerd. De motie kende een interne OCW deadline van eind 2025. Hoewel de uitvoering van de motie nog niet geheel gereed is voor het hele OCW concern, adviseert de BR OCW positief over het sturen van een procesmatige voortgangsbrief aan de TK begin 2026 door MOCW.

Geadviseerd besluit

- Verzending van de voortgangsbrief over de uitvoering van motie #1165 aan de Tweede Kamer door MOCW in januari 2026;
- In de voortgangsbrief wordt aangegeven dat u voor de zomer van 2026 de gehele rapportage voor het OCW concern aan de Tweede Kamer stuurt;

Kernpunten

- Motie #1165 vraagt in de kern om beter inzicht in het actuele gebruik van afkomstgerelateerde gegevens. Meer inzicht in dit gegevensgebruik zorgt voor een bewuste en zorgvuldige omgang met persoonsgegevens door de overheid en levert daarmee een bijdrage aan een transparante overheid.
- De uitvoering van de motie #1165 is opgepakt rekening houdend met de aanbevelingen van de ADR én maakt gebruik van de inzichten die sinds de uitvoering van motie #21 zijn opgedaan.
- De inventarisatie en toetsing van verwerkingen met afkomstgerelateerde gegevens bij DUO, IvHO, RCE, NA en zbo's is (nagenoeg) afgerond.
- Het is half november duidelijk geworden dat binnen ons kerndepartement de inventarisatie en toetsing van verwerkingen nog niet geheel is afgerond. Het aantal taken waarvoor verwerkingen plaatsvindt binnen het kerndepartement kent een grote diversiteit. Vanwege deze variatie in type verwerkingen is het minder eenduidig wanneer een verwerking in aanmerking komt voor inventarisatie en kost dit meer tijd. Daarnaast is er bij beleidsdirecties een grote behoefte aan hulp gezien de specifieke expertise die dit vraagt. Het (in enige mate) hierin kunnen voorzien is randvoorwaardelijk voor het volgens het in deze nota geschetste tijdpad voor volledig afronden van de motie.
- Hierdoor kan over de motie niet volgens de OCW-richtlijn (nl: binnen een jaar) aan de Tweede Kamer worden gerapporteerd.

Kennis en Strategie

Van

Persoonsgegevens

Datum

14 januari 2026

Referentie

54828863

Bijlagen

1. Motie 1165 Ergin

Intern OCW afgestemd

SG, PSG, DGCM, DGFO, DGHBE, DGDOU, CIO, BD, DUO, IVHO, NA, RCE

BR OCW op 28 november 2025

- In de BR OCW is besproken dat een procesmatige brief geadviseerd wordt om de Tweede Kamer mee te nemen in de voortgang die al wel geboekt is, ook in deze demissionaire periode. Met name is er voortgang geboekt bij DUO en juist DUO werd nadrukkelijk gevraagd verbeteringen door te voeren in de reactie van de ADR op de motie #21 uit 2021/2022.
- Over de hele breedte binnen het OCW concern heeft de lopende uitvoering van de motie het proces van bewustwording over het belang van goede omgang met deze gegevens zeker versneld. Dit komt mede voort uit de lerende aanpak die in de opzet van de inventarisatie en bij de toetsing een grote rol speelt. En die lerende aanpak nu is cruciaal voor de duurzame aanpak van toekomstige casuïstiek.

Datum

14 januari 2026

Toelichting

Politieke context:

- In het verlengde van het debat in januari 2021 over het rapport «Ongekend Onrecht» van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft elk departement onderzoek gedaan naar het rechtmatig en behoorlijk (of eigenlijk) gebruik van bepaalde bijzondere persoonsgegevens (nationaliteit, geboorteplaats en etniciteit) conform de moties van het lid Marijnissen (SP) c.s. en het lid Klaver (GroenLinks) c.s. (genaamd Motie#21);
- Het ministerie van OCW heeft het onderzoek naar aanleiding van motie #21 in 2022 uitgevoerd bij de onderdelen van het ministerie genoemd in het Organisatie- en Mandaatbesluit OCW 2008.
- De bewindslieden van OCW hebben bij brief van 25 januari 2023 de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten voor OCW, waarbij de conclusie was dat er geen indicaties voor het concern OCW zijn dat er sprake is van onrechtmatig of onbehoorlijk gebruik van afkomstgerelateerde indicatoren.
- Het onderzoek bij OCW is onderwerp van toetsing door Auditdienst Rijk geweest, waarbij bijzondere aandacht is geschonken aan de uitvoering bij DUO en in het kerndepartement. Deze toetsing door de ADR heeft ook bij andere departementen plaatsgevonden.
- De staatssecretaris van BZK heeft bij brief van 2 december 2024 de Tweede Kamer de zogenoemde rode draden analyse (bevindingen en aanbevelingen op basis van alle deel onderzoeken) met ook het deelonderzoek OCW/DUO toegestuurd.
- Op 28 januari 2025 was deze brief een van de onderliggende stukken voor een debat over Inzet algoritmes en data-ethiek binnen de rijksoverheid in de vaste commissie voor Digitale Zaken. Zoals aangegeven heeft de staatssecretaris van BZK daarbij verwoord dat elk departement (verantwoordelijk bewindspersoon) de aanbevelingen van de ADR dient op te volgen.
- Met de motie 1165 van het lid Ergin (Denk) is het kabinet op 3 december 2024 – vooruitlopend op het hierboven aangehaalde bredere debat – gevraagd het onderzoek binnen het ministerie van OCW en DUO naar vervuilde data en de verwerking van afkomstgerelateerde indicatoren op opnieuw uit te voeren, met inachtneming van de aandachtspunten van ADR over de volledigheid en accuraatheid van de inventarisatie en toetsing.
- De minister heeft de motie positief gewaardeerd en de motie is door de Tweede Kamer aangenomen op 10 december 2024.

Krachtenveld:

Het maatschappelijke, beleidsmatige en politieke belang van de uitvoering van deze motie wordt volledig onderschreven. Er is binnen met name het kerndepartement een tekort aan AVG-expertise die nodig is voor de toetsing van verwerkingen. Bovendien is de beperkte expertise ook voor andere trajecten nodig.

Datum
14 januari 2026

Bij de veelal verschillende type verwerkingen moet bepaald worden of deze op rechtmatige en behoorlijke wijze worden gedaan. Binnen het kerndepartement is het verwerkingsregister, dat dient ter ondersteuning van deze verplichting, nog niet volledig. Bij een volledig register, zou een aanvullende inventarisatie niet nodig zijn. Omdat dit niet de huidige situatie is, maakt dit het uitvoeren van de inventarisatie en daarmee opvolging van de motie extra bewerkelijk.

Er is daarom tot midden tweede kwartaal van 2026 tijd nodig om binnen het bestuursdepartement de inventarisatie en toetsing volledig en goed af te ronden. Om dan voor de zomer te kunnen rapporteren. Hiermee voorkomen we een te hoge werkdruk bij de beleidskolommen waar de afronding van de inventarisatie of andere urgente projecten teveel onder lijden.

Voor het verder professionaliseren van OCW in de omgang met en bescherming van persoonsgegevens en de verantwoorde omgang met deze gegevens loopt via directie-I het programma Versterken Privacy. Binnen dit programma wordt ook aandacht besteed aan het compleet maken en actueel houden van de verwerkingsregisters van OCW.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t..